

BAB III

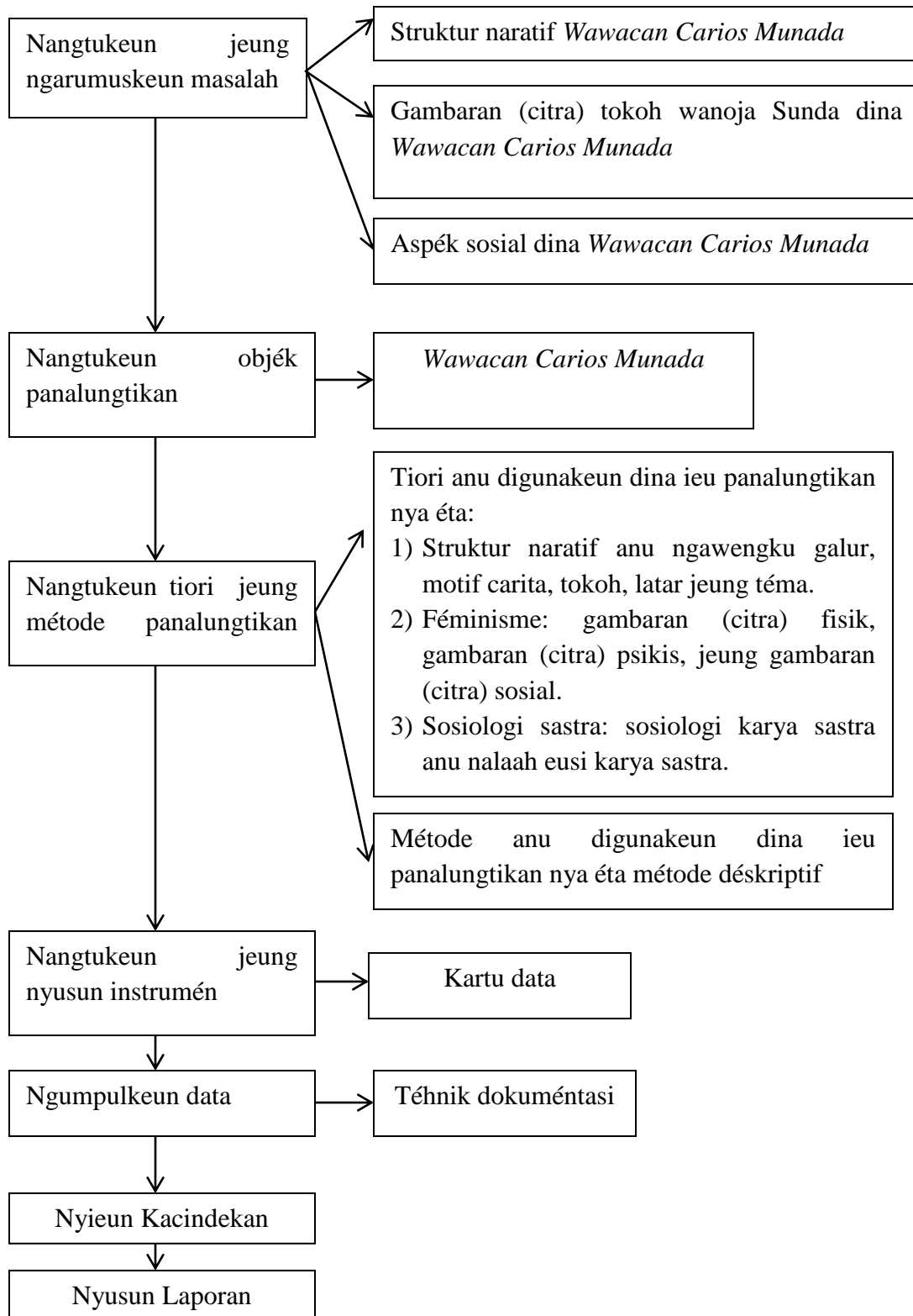
MÉTODE PANALUNGTIKAN

3.1 Desain Panalungtikan

Ieu panalungtikan kaasup kana panalungtikan kualitatif, ku kituna métode anu digunakeun nya éta métode déskriptif. Métode déskriptif bisa dihartikeun minangka métode anu digunakeun pikeun ngungkulan hiji pasualan anu aktual ku cara ngumpulkeun, nyusun papasingan, ngajéntrékeun, jeung nganalisis (Arikunto 2010, kc. 39). Dina metode deskriptif ieu henteu kawatesanan ku ngumpulkeun data wungkul tapi ogé ngawengku analisis, interpretasi, jeung klasifikasi.

Métode déskriptif dina ieu panalungtikan digunakeun pikeun ngadéskripsikeun unsur struktur naratif, gambaran wanoja Sunda, jeung aspék sosial nu aya dina *Wawacan Carios Munada*. Ku digunakeunna metodé déskriptif dipiharep bisa nyangking gambaran nu saayana tur objéktif tina *Wawacan Carios Munada*. Lian ti éta, metode deskriptif ogé digunakeun pikeun ngadéskripsikeun atawa nyieun gambaran sacara sistematis, faktual, jeung akurat ngeunaan fakta-fakta atawa sakabéh data nu aya dina *Wawacan Carios Munada*.

Sangkan ieu panalungtikan bisa lumangsung kalayan lancar, perlu ditangtukeun desain panalungtikan. Desain panalungtikan nu dimaksud nyaéta runtuyan prosés panalungtikan nu mangrupa bagan atawa gambar anu nuduhkeun léngkah-léngkah anu dilakukeun ku panalungtik dina ngalaksnakeun panalungtikan (Arikunto 2010, kc. 89). Desain dina ieu panalungtikan dibagankeun saperti ieu di handap.

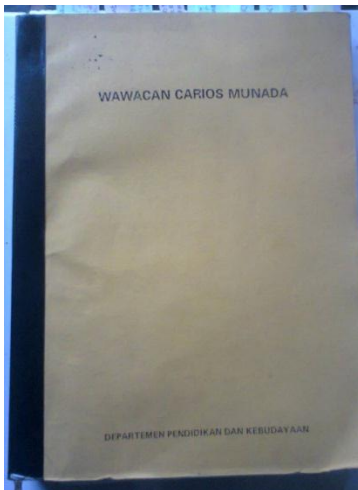

Bagan 3.1 Desain Panalungtikan

3.2 Sumber Data

Nurutkeun Arikunto (2010, kc. 172), sumber data panalungtikan nyaéta subjék data-data panalungtikan anu dicangking ku panalungtik. Aya dua sumber dina nyangking data wawacan anu aya di masarakat Sunda. Kahiji data primer, nyaéta wawacan anu mangrupa naskah. Kadua data sékundér, nyaéta wawacan anu geus dikumpulkeun dina wangun buku. Sumber data anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta sumber data sekunder nu geus aya, nu asalna tina buku *Wawacan Carios Munada* anu diterbitkeun ku *Bagian Proyek Penelitian dan Pengkajian Kebudayaan Nusantara, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan*.

3.2.1 Idéntitas Buku *Wawacan Carios Munada*

Wawacan Carios Munada dicitak dina taun 1993 ku *Bagian Proyek Penelitian dan Pengkajian Nusantara, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan, Jakarta*. Ieu wawacan disusun dumasar kana hasil panalungtikan Dr. Edi S. Ekadjati jeung Drs. Aam Masduki. Nilik kana eusina, *Wawacan Carios Munada* nyaritakeun kajadian nu nyata, nya éta kajadian dipaténi Asistén Résidén Bandung C.W.A Nagel dina tanggal 30 Désémber 1842.

C.W.A Nagel dilahirkeun di Hoyel, Hannover, Jerman tanggal 10 Maret 1794. Mimiti datang ka Indonesia (Hindia-Walanda) dina taun 1819, tuluy diangkat jadi pagawé kantor pos (*postkommies*) di Karésidénan Priangan anu perenahna di Cianjur. Jabatan-jabatan séjén anu kungsi dicekel ku Nagel nya éta Komis 3 Kelas 2 di Kantor Karésidénan Priangan anu perenahna di Cianjur, Kepala Gudang Garam di Cianjur, Asistén Kelas 3 Tanaman Kopi di Kabupatén Cianjur, Pengawas Tanaman Kopi Kelas 2 di Kabupatén Bandung, Pengawas Tanaman Kopi Kelas 1 di Kabupatén Bandung, jeung Asistén Résidén Bandung. Dina taun 1884, Nagél dibéré hadiah ku raja Hannnover nya éta *Ridder der Guelphen-orde*. Ahirna dina tanggal 3 Januari 1846 Nagel tilar dunya alatan gering

balukar ayana *percobaan pembunuhan* anu dilakukeun ku mualap Cina, jenenganna Munada (*Departemen Pendidikan dan Kebudayaan*, 1993).

Aya kana satengah abadna kajadian dipatén Asistén Résidén Bandung C.W.A Nagel jadi bahan omongan balaréa lantaran dianggap ahéng. Henteu sawates di kalangan ménak wungkul, malah nepi ka Nagri Walanda. Disebut ahéng lantaran lain dianggap kajadian kriminal wungkul, tapi ngabaud ka ditu ka dieu. Kajadian Munada aya rambat kamaléna jeung intrik pulitik di lingkungan para ménak kabupatén, sarta hubungan antara gegedén anu nyekel kakawasaan jeung bangsa Cina anu geus kuat naluri bisnisna ti baheula kénéh, katurug-turug ditambah ku faktor marebutkeun awéwé (*Manglé*, 2016).

Henteu rék dianggap ahéng kumaha, dina kahirupan masarakat tradisional saabad satengah katukang aya kajadian anu sakitu pajurawetna. Tambah-tambah anu jadi sasaran gegedén bangsa Walanda. Pangkat asistén téh lain pangkat joré-joré, kira-kira satata jeung kangjeng dalem (bupati). Dina susunan pamaréntahan jaman kolonial Walanda, bangsa urang mah pangluhurna téh ukur nempatan posisi bupati, ka handapna aya kapala distrik (wadana), camat, jeung lurah. Ari jabatan gubernur jéndral (sok disebut kangjeng gubernemén), résidén, asistén résidén, kontrolir salawasna dicekel ku bangsa Walanda (*Manglé*, 2016).

Sanajan anu jadi sasaran rajapati téh bangsa Walanda, tur nurutkeun kacamata nasionalisme, bangsa Walanda dina jaman harita disebutna penjajah tapi nepi ka kiwari euweuh anu nganggap yén Munada téh pahlawan. Bisa jadi lantaran kasang tukang kajadianna nu dianggap taya hubunganna jeung sumanget ngalawan penjajah (*Manglé*, 2016).

Nurutkeun hasil panalungtikan Dr. Edi S. Ekadjati jeung Drs. Aam Masduki (*Departemen Pendidikan dan Kebudayaan*, 1993), dina kapustakaan Sunda heubeul, kajadian Munada anu ngageunjeungkeun téh didokuméntasikeun dina opat naskah, nya éta *Wawacan Carios Munada* (ditulis taun 1910), *Sajarah Timbanganten* (ditulis ahir abad ka-19), *Kitab Pancakaki*, jeung *Babad Radén Aria Adipati Martanagara* (disusun taun 1923). Inténsitas matéri anu dipedarna teu sarua, aya anu mangrupa carita mandiri, aya anu posisina ukur jadi bagian tina carita anu leuwih lega. Carita

anu panglengkepna aya dina *Wawacan Carios Munada*, sabab éta wawacan ditulis husus pikeun medar lakon poko, luyu jeung judul naskahna.

Salian ti dina *Wawacan Carios Munada*, kajadian Munada ditulis rada panjang dina Sajarah Timbanganten jeung Babad Radén Aria Adipati Martanagara. Ari dina Kitab Pancakaki mah ukur disabit saeutik, lain mangrupa carita husus. Najan kajadianna éta kénéh, tapi matéri anu aya dina tilu naskah (*Wawacan Carios Munada*, Sajarah Timbanganten jeung Babad Radén Aria Adipati Martanagara) henteu sarua persis, kaasup dina nataan palaku, titimangsa kajadian, jumlah komplotan, jeung kasang tukang kajadianana (*Departemen Pendidikan dan Kebudayaan*, 1993).

3.3 Instrumén Panalungtikan

Instrumén panalungtikan nyaéta alat atawa fasilitas anu digunakeun ku panalungtik dina ngumpulkeun data sangkan pagawéanna leuwih babari sarta hasilna ogé leuwih taliti, lengkep, jeung sistematis anu balukarna data babari pikeun diolah (Arikunto, 2010, kc. 203). Instrumén anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta kartu data. Kartu data digunakeun pikeun ngumpulkeun data ngeunaan struktur naratif anu ngawengku galur carita, motif carita, tokoh carita, latar, jeung téma carita; gambaran (citra) wanoja Sunda; jeung aspék sosial nu aya dina *Wawacan Carios Munada*. Sangkan leuwih jéntré, ieu di handap dipidangkeun conto kartu data.

Tabél 3.1.
Conto Format Kartu Data Analisis Struktur Naratif

No	Latar	Cutatan Pada/Padalisan

Tabél 3.2.
Conto Format Kartu Data Analisis Gambaran (citra) Wanoja

No	Gambaran (citra) Wanoja	Cutatan Pada/Padalisan

Tabél 3.3.
Conto Format Kartu Data Analisis Aspék Sosial

No	Aspék Sosial	Cutatan Pada/Padalisan

3.4 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta téhnik dokuméntasi. Téhnik dokuméntasi dina ieu panalungtikan maksudna nya éta cara ngumpulkeun data tina dokumén-dokumén atawa catetan-catetan anu aya, boh buku, *surat kabar*, boh transkrip (Margono, 2007, kc. 123). Téhnik dokuméntasi digunakeun pikeun nganalisis sakabéh data anu sumberna tina *Wawacan Carios Munada*.

Dumasar téhnik anu geus ditétélakeun, téhnik ngumpulkeun data dina ieu panalungtikan dilaksanakeun ngaliwatan léngkah-léngkah ieu di handap.

- 1) Maca *Wawacan Carios Munada*.
- 2) Nyirian struktur naratif anu aya dina *Wawacan Carios Munada*.
- 3) Nyirian data anu aya patalina jeung gambaran (citra) wanoja Sunda.
- 4) Nyirian data anu aya patalina jeung aspék sosial.
- 5) Ngasupkeun data anu geus dicirian (struktur naratif, gambaran (citra) wanoja Sunda jeung aspék sosial) kana kartu data.

3.5 Analisis Data

Téhnik ngolah data nu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta téhnik analisis jeung interprétasi. Analisis miboga harti minangka hiji ulikan ngeunaan peristiwa (karangan, paripolah, jsb) kalayan tujuan pikeun mikanyaho kaayaan anu sabenerna (sabab-musabab, jsb), sedengkeun interprétasi nyaéta tafsiran; *pemberian* kesan, pamadegan, atawa sawangan tioritis kana hiji hal (KBBI, 2008: 58, 543). Téhnik analisis jeung interprétasi digunakeun pikeun nganalisis struktur naratif, gambaran wanoja Sunda, jeung aspék sosial anu aya dina *Wawacan Carios Munada*.

Dumasar kana pedaran anu geus ditétélakeun, téhnik analisis data *Wawacan Carios Munada* diwincik jadi sababaraha léngkah.

- 1) Niténan deui *Wawacan Carios Munada*.
- 2) Nganalisis struktur naratif *Wawacan Carios Munada*. Eusina ngawengku (1) galur carita; (2) motif carita; (3) tokoh carita; (4) latar; jeung (5) téma carita.
- 3) Nganalisis gambaran wanoja Sunda anu aya dina *Wawacan Carios Munada* anu ngawengku (1) gambaran (citra) fisik; (2) gambaran (citra) psikis; jeung (3) gambaran (citra) sosial.
- 4) Nganalisis aspék sosial anu aya dina *Wawacan Carios Munada*.
- 5) Ngadéskripsikeun struktur naratif, gambaran wanoja Sunda, jeung aspék sosial anu aya dina *Wawacan Carios Munada*.
- 6) Nafsirkeun struktur naratif, gambaran wanoja Sunda, jeung aspék sosial anu aya dina *Wawacan Carios Munada*.
- 7) Nyieun kacindekkan hasil panalungtikan jeung saran.